

Gmina Jaświły

Dane podstawowe:

Liczba mieszkańców: 6071

Powierzchnia: 175,4 km²

Adres urzędu:

Urząd Gminy Jaświły

ul. Jaświły 7

19-124 Jaświły

tel. (085) 716 80 01

fax. (085) 716 80 13

e-mail: gmina@jaswily.iap.pl

<http://www.jaswily.pl/gmina/>

Ośrodek Kultury:

Gminny Ośrodek Kultury w Jaświłach

Jaświły 14

19-124 Jaświły

Tel. (085) 716 87 43

gok14jaswily@o2.pl

Biblioteka:

Biblioteka gminna w Jaświłach

Jaświły 7

19-124 Jaświły

Planowane imprezy promocyjne:

- Gminny festyn ludowy ph. "A w niedzielę po kościele..." - Jaświły
- Piknik nad Biebrzą - "Pożegnanie wakacji" - Dolistowo Stare
- Gminny Turniej Wsi - Zabiele

Dzieje Gminy Jaświły:

Gmina Jaświły - położona w północnej części dawnego woj. białostockiego, a obecnie podlaskiego zajmuje obszar 175,4 km². Liczba mieszkańców wynosi 6071. Sąsiaduje z następującymi gminami: Mońki, Jasionówka, Korycin, Suchowola, Sztabin i Goniądz. Północną część gminy zajmuje dolina Biebrzy wraz z rozległymi obszarami bagiennymi. Obecnie na tych terenach istnieje od 1993 r. Biebrzański Park Narodowy. Wschodnią granicę stanowi rzeka Brzozówka, jeden z największych dopływów Biebrzy. Przez południowo-wschodnią część gminy przepływa rzeka Nareśl, która swe wody, poprzez jezioro Zygmunta Augusta toczy do Narwi.

Już od połowy X wieku na obszarach dzisiejszej gminy rozwijało się osadnictwo wschodnio-słowiańskie. Przerwały go toczące się wojny na ziemiach Pruskich, Jaćwieskich i Litewskich. Trwałe osadnictwo zaczęło się rozwijać po unii polsko-litewskiej w 1385r. Napływała ludność litewska, ruska i mazowiecka. Od początku XV wieku tereny między Biebrzą i Narwią przechodzą prawdziwą eksplozję kolonialną. Powstają osady litewskie: Jadeszki, Jaświły, Radzie, Szaciły, ruskie: Mikicin, Bobrówka, Moniuszki, Dolistowo zasiedliła ludność pochodzenia mazowieckiego. Na początku XVI wieku ziemia między Biebrzą i Narwią przejął książę Gliński, a po jego ucieczce przeszły w ręce Radziwiłów. Według autora "Spisu Kościołów i duchowieństwa w archidiecezji w Białymstoku" parafia Dolistowo powstała w 1530 r. Z materiałów źródłowych wiadomo jednak, że Kościół w Dolistowie istniał za panowania króla Kazimierza Jagiellończyka (przed 1492 r.).

Po 1520 roku, kiedy powstało nowe województwo podlaskie, osłabły wpływy litewskie i napływ ludności ruskiej. W 1526 r. większa część obecnej gminy została włączona do starostwa knyszyńskiego. W tym okresie właścicielami wójtostwa Jaświłskiego byli min: Karpow Józefowicz i Bartłomiej Wilewski. W czasie potopu szwedzkiego ziemie północnej części Podlasia spustoszyli Tatarzy. Od 1710 r. wójtostwo należało do Kazimierza Kramkowskiego i Anny Pęskiej. Podczas III Rozbioru Polski Prusy zajął min. część Podlasia.

... tworząc departament białostocki i urzędy domenalne, min. knyszyński, do którego należały ziemie obecnej gminy.

W 1807 roku po zwycięskiej wojnie Napoleona z Prusami, z ziem zaboru pruskiego utworzono Księstwo Warszawskie, a obwód Białostocki został odstąpiony Rosji. Granicą między Księstwem a Rosją była rzeka Biebrza, a ziemie gminy Jaświły weszły w skład guberni grodzieńskiej. W 1859 r. ks. Mateusz Bobecki rozpoczął budowę kościoła w Brzozowej, który poświęcono w 1865 r. Klęska Napoleona w wyprawie na Moskwę spowodowała dwuletnią okupację ziem księstwa, a w konsekwencji jego likwidację. W 1815 r. powstało Królestwo Polskie z gmina Jaświły znalazła się w okręgu administracyjnym mieszczącym się w Goniądzu.

W 1915 r. ziemie Królestwa Polskiego i Litwę opanowali Niemcy. Okupacja trwała do 1918 r. W okresie międzywojennym ziemie gminy należały do województwa białostockiego. Na przełomie 1923-1924 r., głównie z parafii Dolistowskiej i częściowo Goniądzkiej powstała parafia w Jaświłach. Od 26 września 1939 r. do czerwca 1941 r. tereny obecnej gminy okupowali Sowieci, następnie do 1944 okupowali Niemcy. Po zakończeniu II wojny światowej dekretem PKWN ustanowiono rady narodowe jako organy uchwałodawcze samorządu terytorialnego.

Od 1950 r. organem wykonawczo-zarządzającym rad zostało prezydium rady, z od 1654 roku zniesiono urząd sołtysa i wprowadzono gromady. Na obszarze obecnej gminy istniało 8 gromad. Od 1956 roku liczebność gromad zmniejszyła się, a na mocy ustawy z 1972 r. utworzono gminy likwidując powiaty. W wyniku reformy gmina Jaświły weszła w skład województwa białostockiego. Od 1999 r. gmina Jaświły wchodzi w skład powiatu monieckiego i woj. podlaskiego.

Północną część gminy zajmuje dolina rzeki Biebrzy wraz z jej rozległymi obszarami bagiennymi, ciągnącymi się aż pod Woźnawieś położoną na terenie gminy Bainród. Obecnie na tych

wznikłowiec położoną na terenie gminy Hajgrod. Obecnie na tych terenach mocą rozporządzenia Rady Ministrów z 9 września 1993 roku istnieje Biebrzański Park Narodowy, którego nadrzędnym celem jest ochrona największego i najbardziej naturalnego kompleksu torfowisk w środkowej Europie.